

**RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING
YANGI O'ZBEKISTON
RIVOJIGA TA'SIRI**

Xalqaro ilmiy-amaliy
konferensiyasi to'plami

21 IYUN

2023

**RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING YANGI O'ZBEKISTON
RIVOJIGA TA'SIRI**

**ВЛИЯНИЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА РАЗВИТИЕ
НОВОГО УЗБЕКИСТАНА**

**IMPACT OF DIGITAL TECHNOLOGIES ON THE DEVELOPMENT
OF NEW UZBEKISTAN**

Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyasi maqolalar to'plami

JUNE 21, 2023
KOKAND UNIVERSITY

"O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida" O'zbekiston Respublika Prezidentining 5847-sonli Farmonida ko'zda tutilgan vazifalardan biri – ilmiy izlanish yutuklarini amaliyotga joriy etish yo'li bilan fan sohalarini rivojlantirish, ya'ni xalqaro ilmiy hamjamiyatda e'tirof etilishiga xizmat qilishdir. Shu va boshqa tegishli farmonlarda va qarorlarda belgilangan vazifalarini amalga oshirish maqsadida 2023 yil 21-iyun kuni Qo'qon universiteti "Raqamli texnologiyalar va matematika" kafedrası "Raqamli texnologiyalarning Yangi O'zbekiston rivojiga ta'siri" mavzusidagi xalqaro miqyosida o'tkaziladigan ilmiy-amaliy konferensiyasi maqolalar to'plamini e'lon qiladi

MAS'UL MUHARRIR

Zahidov G'ofurjon Erkinovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

TAHRIRIYAT HAY'ATI

G'ulomov Saidahrur Saidahmedovich – iqtisodiyot fanlari doktori, akademik;

Ahmedov Durbek Quدراتillayevich - iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Mahmudov Nosir Mahmudovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Butaboyev Muhammadjon - iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Islamov Anvar Ashirkulovich - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent;

Ruziev Shohrusbek Ravshan o'g'li - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Mulaydinov Farxod Murotovich – Qo'qon universiteti, Raqamli texnologiyalar va matematika kafedrası mudiri

Texnik muharrir – Solidjonov Dilyorjon Zoirjon o'g'li

Ta'lim sifati yangi O'zbekiston taraqqiyotini yanada yuksaltirishning muhim omili / Raqamli texnologiyalarning Yangi O'zbekiston rivojiga ta'siri xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyasi to'plami. Kokand university, 2023 yil 21 iyun, - «Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi» 2023.

© Matn. Mualliflar, 2023.

© Kokand university, 2023.

© «Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi», original maket, 2023.

18	KITOB VA KITOBXONLIK – INSON MA'NAVİYATINING KO'ZGUSI - Abdullajonov Davronjon Shokirjon o'g'li, Nematova Guljahon Shuxratjon qizi	83-85
19	TA'LIM SOHASIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARINING QO'LLANILISHI - Batirov Behzod Barotovich	86-88
20	ELEKTRON DARSLIKLAR YARATISH TEXNOLOGIYALARI - Xoldarboyev Rahimjon Axmatdjanovich, Abduvaxobova Robiyaxon Abdusamat qizi	89-91
21	INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA TA'LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI - Nasirova Shaira Narmuradovna, Yodgorov G'ayrat Ro'ziyevich, Raximov Nodirbek Sharif o'g'li	92-94
22	OLIY TA'LIMDA ELEKTRON TA'LIM RESURLARINI FOYDADANISHNING AHAMIYATI - Nasirova Shaira Narmuradovna	95-96
23	ELEKTRON TA'LIM RESURLARIDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI - Qo'chqorova Surmaxon Suvonovna, Yodgorov G'ayrat Ro'ziyevich, Nasirova Shaira Narmuradovna	97-99
24	TA'LIMGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH TIZIMNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI - Yodgorov G'ayrat Ro'ziyevich, Qo'chqorova Surmaxon Suvonovna, Nasirova Shaira Narmuradovna	100-102
25	MATEMATIKA DARSLARINI TASHKILLASHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYA ELEMENTLARIDAN FOYDALANISH - Azimova Toyibaxon Elmurodjon qizi	103-104
26	ТЕКИСЛИҚДА БЕРИЛГАН ЭЛЛИПСЛАР МИНКОВСКИЙ АЙИРМАСИ - Жалолхон Нуритдинов Турсунбой ўғли	105-113
27	TEACHING PHYSICS BASED ON MODERN TECHNOLOGIES - Adashaliyeva Feruzabonu	114-116
28	TA'LIM VA TARBIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH - Kamolaxon Oripova Erkinjon qizi	117-120
29	ZAMONAVIY YOSHLAR QADRIYATLARI VA JAMIYAT BOSHQARUVI - Mulyadinov Farhod Murotovich, Keldiboyeva Zumradxon Mirolim qizi	121-127
30	TA'LIM VA TARBIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA BOLALARNING SOG'LIG'IGA ZARAR YETKAZUVCHI AXBOROTLARDAN HIMOYA QILISH - SH. F. Ulug'xo'jayeva	128-132
31	BOG'LIQSIZ TASODIFIY MIQDORLAR YIG'INDISINING XARAKTRISTIK FUNKSIYASI - Jovliyev Aziz Ismanqul o'g'li	133-134
32	ZAMONAVIY TA'LIMNI TASHKIL ETISHDA VR TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH METODIKASI - G'aniyeva Shaxrizod Nurmaxamadovna	135-137
33	TA'LIM VA TARBIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASHNING MUAMMO VA YICHIMLARI - Dilfuza Muydinova	138-141
34	MATEMATIK MODELLARNING TIBBIYOT SOHASIDAGI BA'ZI QO'LLANILISHI - Eshtemirov Eshtemir Salim O'g'li, Abdurashidov Nuriddin G'iyosiddin O'g'li	142-148
35	МАКТАВГАЧА ТА'LIM TASHKILOTLARIDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYLARDAN FOYDALANIB SAMARALI MASHG'ULOT O'TISHNING AVFZALIKLARI - Yo'ldashev Axrorjon	149-150
36	ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МУЛЬТИМЕДИА ПРИ ПРЕПОДАВАНИИ КУРСА "ЧИСЛОВОЕ И ПРОГРАММНОЕ УПРАВЛЕНИЕ" - О.Э. Кушматов	151
37	TA'LIMDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI - Siddiqov Ilhomjon Meliqo'ziyevich	152-155

ELEKTRON DARSLIKLAR YARATISH TEXNOLOGIYALARI**Xoldarboyev Rahimjon Axmatdjanovich****Abduvaxobova Robiyaxon Abdusamat qizi**

Andijon Mashinasozlik Instituti 2-bosqich talabasi

E-mail: robixaxonabduvakhobova@gmail.com

Annotatsiya: Hozirgi vaqtda ta'lim sohasida kompyuter dasturlari - turli fanlar bo'yicha elektron darsliklarni ishlab chiqish eng dolzarb masala hisoblanadi. Elektron o'quv qo'llanmalaridan foydalanish nafaqat kelajakdagi mutaxassislikka qiziqishni, balki o'rganilayotgan fan bo'yicha o'quv faoliyatini ham oshirishi mumkin. Aksariyat talabalar ma'lumotni vizual tarzda yaxshiroq qabul qiladilar, ayniqsa, agar u yuqori sifatli bo'lsa. Elektron darsliklardan foydalanishda talabalar tashqi motivatsion omillardan qat'i nazar, o'quv jarayonining o'zidan zavqlana boshlaydilar. Mazkur maqolada elektron darsliklardan qay maqsadda foydalanish va ularning ijobiy taraflari haqida ma'lumotlar keltirilgan.

Kalit so'zlar: Elektron darslik, ta'lim, talaba, jarayon, axborot, video ma'ruza, resurs.

Annotation: Currently, the development of computer programs - electronic textbooks in various subjects - is the most urgent issue in the field of education. The use of electronic textbooks can increase not only interest in the future specialty, but also educational activity in the studied subject. Most students perceive information better visually, especially if it is of high quality. When using electronic textbooks, students begin to enjoy the learning process itself, regardless of external motivational factors. This article provides information about the purpose of using electronic textbooks and their positive aspects.

Keywords: Electronic textbook, education, student, process, information, video lecture, resource.

Zamonaviy axborot texnologiyalarining o'rni ta'lim sohasida, barcha sohalarda iqtisodiyot, fan-texnika va ijtimoiy hayotda jadal sur'atlar bilan o'sib bormoqda, Elektron darsliklar soni tashkil etish va boshqarishni qayta ko'rib chiqishdagi o'zgarishlar va islohotlar samaradorligini oshirish uchun ta'lim jarayoni va o'qitish usullari ta'lim jarayonida talab etiladi. Ta'lim tizimida yangi adabiyotlar va darsliklardan foydalanish, ya'ni shevalaga hos holda yoki badiiy tillarda bo'lsa, talabalar, balki oliy va o'rta maxsus o'quv yurtlari o'qituvchilari uchun ham qiyinchiliklar tug'diradi. Bunda ta'lim jarayonini zamonaviy talablar asosida hisobga olish, isloh qilish va rivojlantirish texnologiyalar, rivojlangan mamlakatlar innovatsiyalari va yutuqlarini o'rganish va ularni mamlakatimizda joriy etish zarur deb hisoblanadi.

Hozirgi vaqtda muammolarni ijobiy hal qilish uchun bir qator imkoniyatlar paydo bo'ldi ya'ni ta'limdagi muammolar. Axborot va pedagogik integratsiyani amalga oshirish o'quv jarayonidagi texnologiyalarni oshirish bilan bog'liq maqsadlarga erishishni talab qiladi. Kompyuterga asoslangan o'qitish va nazorat qilish jarayonini qamrab olgan ushbu jarayonning samaradorligi texnologiyasi, shuningdek, bu jarayonni aniq shaklda bosqichma-bosqich amalga oshirish. Elektron darsliklarga tayangan holda o'qitish va nazorat qilish jarayonini rivojlantirish axborot texnologiyalariga asoslangan va ularning mexanizmlarini yordami bilan tashkil etish, har bir mavzu bo'yicha gipermedia, multimedia, gipermatn, audio, video kabi dasturiy vositalar foydalanish ta'lim tizimida o'qitilishi bugungi kunning dolzarb masalalaridan biridir.

Elektron o'quv kitoblari yoki elektron darsliklar o'quvchilarning dunyoqarashini kengaytirish uchun mo'ljallangan.

Elektron darslik bilan solishtirganda o'quv materiallarini namoyish qilish uchun katta imkoniyatlar beradi. O'quv jarayonida barcha talablarga javob berishi kerak, shuningdek mustaqil ravishda didaktik vazifalarni bajarish orqali o'quvchilarni ko'proq ishlashga majburlash kerak. Chunki inson tanasi ma'lumotni qabul qilish uchun o'ziga xos xususiyatlarni talab qiladi.

Elektron darsliklardan foydalanishning asosiy maqsadi:

- Shakkllantirish orqali ta'lim jarayonining sifati va samaradorligini oshirish, yangi axborot va ta'lim usullari va zamonaviy axborotdan foydalanish va pedagogik, shuningdek, axborot va kompyuter texnologiyalari;
- Zamonaviy ta'lim resurslari va elektron darsliklardan keng foydalanish, ularni tashkil etish, kutubxonalar, masofaviy ta'lim usullarini amaliyotda qo'llash va global miqyosga kirish shuningdek uzluksiz ta'lim tizimida elektron tizimni hosil qilish.
- O'quv jarayoni samaradorligini oshirish uchun videoma'ruza imkoniyatlari:
- Talabalarning kelajakdagi ixtisoslik sohasiga, ilmiy laboratoriyalarga virtual kirishi;
- Jarayonlar, hodisalar, ko'rinishlar va ularning turli modellarini kuzatish tushunish qiyin (kamdan-kam hollarda bajariladi, doimiy);
- Muammoli jarayonning borishini uning hayotini boshqarish orqali his qilish va tushunish, namoyish qilish;
- Namoyishlar diqqatni jalb qilish, affektiv-emotsional, mos mantiqiy ta'sir usullariga asoslanadi.

Video ma'ruzalardan foydalanish orqali texnik vositalar yordamida o'quvchilarning samarali o'quv faoliyatini boshqarish va tashkil etish mumkin. Aniq tasvirlar, grafiklar, turli xil ramziy ma'lumotlar mavzuni to'liq tushunishga imkon beradi. Video ma'ruzada turli xil ob'ektlar, diagrammalar va harakatlanuvchi namoyishlar mavjud. Eng oddiy samarali vosita sifatida birlamchi signallar orqali talaba ongini o'zgartirish hamda axborotni qabul qilish darajasi yuqori bo'ladi.

Video ma'ruza shunday yaratilishi kerakki, u foydalanuvchiga tabiiylik beradi. Fotosuratlar va videolarni taqdim etish orqali o'rganish ob'ektini ko'rsatish juda samaralidir. Tadqiqot natijalariga ko'ra, ma'lumotlarning taxminan 80% odamlar tomonidan qabul qilinadi ya'ni ko'rish orqali. Shunday qilib, talaba videodan foydalanganda leksiyada juda ko'p ma'lumot oladi

Xulosa

Yuqorida qayd etilgan talablardan kelib chiqib, bir qator elektron darsliklar uchun Oliy ta'lim muassasalarining axborot texnologiyalari mutaxassisliklari ham shunday yaratilgan:

“Informatika, axborot texnologiyalari”, “Veb-sahifa yaratish texnologiyalari”; “WebEditor”, “Kompyuter tarmoqlari”, “Adobe Flash”, “Adobe Dreamweaver”; “Kompyutergrafika”, “Video ma'lumotlarni qayta ishlash dasturi”, “JavaScript kursi”;

Ushbu Elektron darsliklardan foydalanish bir qator afzalliklarni keltirib chiqaradi:

- O'qituvchi va talaba foydalanish vaqtini tejaydi;
- Talabani zamonaviy texnologiyalarga yaqinlashtiradi;
- Har tomonlama tejamkorlikka ega;
- Talabani ta'lim doirasi cheklanmagan;
- Talabalar uchun qulay, oson va sodda;

O'quv rejasini shunga mos ravishda tez va doimiy ravishda o'zgartirish imkoniyati mavjud.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Tillaev A.I. Videoma'ruzalarni tayyorlash va o'tkazishning umumiy qoidalari ta'lim jarayoni ular asosida "O'zbekiston Milliy universiteti axborotnomasi". 2013 yil, 165-167betlar
2. Tillaev A.I. Axborotdan foydalangan holda pedagogik dasturlarni yaratish va ulardan foydalanish texnologiyalar. "Amaliy fanlarning zamonaviy muammolari" xalqaro konferensiya tezislari matematika va axborot texnologiyalari - al-Xorazmiy 2018" Sentyabr, 2018 yil. Toshkent, 208-bet.
3. M.Aripov va boshkalar. "Informatika va xisoblash texnikasi asoslari" oliy o'quv yurtlari uchun, TTDU, 2002 y.
4. T.S.Safarov, Sh.U.O'roqov, R.R.Baxromov "Informatika va axborot texnologiyalari." Toshkent-2006 y.